

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izbajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 22. marca 1882.

Obseg: O semenu. — Kako se prideljuje pravi hmelj? — Kaj ima storiti gospodar v tem mesecu? — Gospodarske novice. — Smolika konjem jako nevarna bolezen — Anton Alojzij Wolf, knezoškof ljubljanski. (Dalje.) — Češki kralj Karol I. (Dalje.) — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

O semenu.

Narodni pregovor pravi: „Kakoršna setev, taka žetev“. Da se pa setev dobro razvija, treba je v prvi vrsti dobrega semena. Dobro seme mora biti pa čisto, popolnoma dozorelo in dobro ohranjeno, to je, imeti mora še vso kaljivost v sehi. Nezrelo seme ima revno semensko moč v sebi, ono je neugodno v moki in na luski in je slabo v kali. Iz nezrelega semena dobimo le slabotne rastline, katere so tudi mnogim boleznim podvržene.

Spregovorimo najprvo o žitnem semenu. Seme je zelo različno po velikosti, debelosti, barvi in obliki.

Glavni pogoj je, da mora dobro seme biti lične barve in zdravega dúha. Seme, ki diši po plesnobi, naj se zavrže. Žito za seme pa tudi ne sme biti nikdar prezrelo. Umen gospodar skrbi tedaj uže o pravem času za dobro seme. Kdor se hoče preskrbeti z dobrim semenom, mora od tistih njiv žita za seme vzeti, na katerih se je prav poneslo in razvilo ter ga ni prerastel plevel. Le čisto žito, ki ni pomešano z ljuliko, s kolkjem in z drugimi plevelnimi semeni, bo dobro seme dalo. Tako žito moramo v prvi vrsti skrbno omlatiti, potem ga pa dobro hraniti. Posebno pri mlatenji paziti moramo na to, da ne bijemo premočno po snopji in po klasji, kajti zdrobljeno in razbito zrnje je le slabo seme. Prav dobrega semena pridobimo si tudi na ta način, da porežemo najlepše klasje uže na njivi ali potem, ko je žito v kozolcu. Se ve da je zato nekoliko truda treba, ali na ta način moremo dobiti najlepše, najtežje in najčistejše seme, katero bo gotovo dalo tako bogato žetev, da bode stoterokrat poplačan oni mali trud.

Dobrota semena ni le odvisna, kakor smo uže omenili, samo od čistosti, velikosti, debelosti zrna itd., ampak tudi od kaljivosti. Kaljivost obdrži seme dalj ali manj časa. Razun od rastlinske narave je kaljivost posebno od tega odvisna, kako se je seme hranilo. Žito ohrani kaljivost samo 2—3 leta. Sočivje obdrži še do 6. in 7. leta svojo kaljivost, turšica ohranjuje jo do 4. leta; oljnata semena ostanejo dalj časa kaljiva. Staro žito ni nikdar dobro seme. Še preje pa zgubi seme svojo kaljivost, ako je bilo v kaki zatuhli shrampi hranjeno.

Nekateri gospodarji imajo navado, da radi semena menjajo ter skrbé, da dobivajo iz družih krajev seme,

posebno laneno seme in jaro žito. Lanenega dobrega (ruskega) semena priskrbi obilo gospodarjem naša kmetijska družba. Kdor pa dobiva tudi jaro žito iz družih krajev, pazi naj posebno na to, da si priskrbi seme iz takega kraja, kjer je zemlja enaka tisti, na katero bode to seme on sejal. Boljše je tudi, da dobivamo seme iz mrzlejših in ne iz gorkejših krajev.

Ni ravno velika težava, priskrbeti si dobrega žitnega semena; a gospodarji rabijo še drugih semen, kakor detelje, meteljike, pese, repe, korenja, semen različnih trav itd., katerih si ne morejo vseh izrežati doma. Primorani so največkrat jih kupiti v štacuni ali pa pri kakem branjevcu. In kaj dobé v teh štacunah in pri branjevcih naši gospodarji za drag denar? Največkrat staro seme brez kaljivosti in še to zmešano s plevelnim semenom. Detelja je navadno polna predenice in namesto da bi kalilo od 100 zrn vsaj kakih 80, kali jih komaj 20. Kdor zahteva semena loške repe, katera je, kakor obče znano, skoraj najboljša, dobi repnega semena, iz katerega izraste repa, katera je komaj malo debeleja, kakor šiške. Kdor si kupi mačjega ali pa lišičjega repa, dobi navadno mešanico semen različnih trav brez kaljivosti itd.

To kar tu pišem, pišem popolnoma iz prepričanja, kajti kamor sem na svojem potovanji prišel, povsod pritožili so se mi kmetje, da za drag denar ne morejo si nikjer kupiti dobrega semena.

To je jako važna stvar, kajti kaj pomaga gospodarju, ako si svojo njivo še tako dobro in skrbno za setev pripravi, če mu pa primanjkuje čistega in kaljivega semena!

Mislimo, da bi c. k. kmetijska družba jako gospodarjem ustregla, ako bi si vsaj v Ljubljani pridobila nekoliko trgovcev s semenom, kateri bi seme, predno si ga več nakupijo, preiskavali dali na dunajskem semenskem poskuševališči ter bi potem kmetijski družbi naznanili, da imajo sedaj ta semena na prodaj in sicer s to in to čistostjo in kaljivostjo. C. kr. družba kmetijska bi potem to po časnikih naznanila gospodarjem. Gospodarji imeli bi pa s tem poročstvo, da ne kupijo mačka v žaklji. Ako pa na ta način ne bode šlo, naj se gleda na to, da se ta stvar na podlagi postave vredi, ter se postavijo vsi trgovci s semenom pod kontrolo, kar imajo gospodarji pravico zahtevati.

E. Kramar.